

На основу члана 32 Закона о локалној самоуправи («Службени гласник РС» број 129/2007) и члана 39. Статута општине Ариље („Службени гласник општине Ариље“ број 6/2008 и 6/2010),

Скупштина општине Ариље, на 7.седници одржаној 6. 3. 2013. године, донела је

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА РЕШАВАЊЕ ПИТАЊА ИЗБЕГЛИЦА, ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ
ЛИЦА И ПОВРАТНИКА ПО ОСНОВУ СПОРАЗУМА О РЕАДМИСИЈИ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ
АРИЉЕ**

2013-2017

Фебруар 2013.

САДРЖАЈ

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ	2
УВОД	3
ШТА ЈЕ ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН	3
САВЕТ ЗА МИГРАЦИЈЕ	4
САЖЕТАК (РЕЗИМЕ) ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА	5
ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ	7
Општи подаци о Општини Ариље	7
Подаци о избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима у Општини Ариље	9
Анализа ситуације	11
ПАРТНЕРСТВА	15
ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ	15
ПРИОРИТЕТНЕ ЦИЉНЕ ГРУПЕ	16
СТРАТЕШКИ ДЕО	17
Општи и специфични циљеви	17
Активности – задаци за реализацију ЛПА	15
ИМПЛЕМЕНТАЦИЛА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА.....	19
РЕСУРСИ/БУЏЕТ	19
АРАНЖМАНИ ЗА ПРИМЕНУ	19
ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕНА УСПЕШНОСТИ	20

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

Локална самоуправа чини напоре и предузима низ мера усмерених на унапређењу квалитета живота својих грађана у области здравства, образовања, спорта, културе, социјалне заштите, побољшању инфраструктуре, привлачењу нових инвеститора, како домаћих тако и страних, с циљем отварања нових радних места и запошљавања, те подизања животног стандарда својих грађана.

У општини Ариље у протеклом периоду, регистровано је 1239 избеглих и прогнаних као и 59 интерно расељених лица, да би до данас овај број, било одласком у трећу земљу или добровољном репатријацијом (повратком у земљу предходног пребивалишта), као и највећим делом трајном интеграцијом на подручју општине Ариље био значајно смањен.

Процена је, да тренутно на територији општине Ариље живи нешто преко 60 лица у статусу избеглих и интерно расељених, међутим уколико рачунамо и лица која су у међувремену добила држављанство Републике Србије онда је овај број око 250 лица.

Имајући у виду нагомилане егзистенцијалне проблеме ове популације, те чињеницу да до сада ниједна локална Стратегија није препознала избегла и интерно расељена лица као циљну групу којом би се бавила, локална самоуправа у Ариљу овог пута изражава апсолутну спремност да активније и ефикасније приступи решавању проблема ове популације, кроз дефинисање Локалног акционог плана за решавање проблема избеглих, прогнаних и интерно расељених лица (ЛАП).

Општина Ариље формирала је савет за миграције са циљем да се изради Локални акциони план за унапређење положаја избеглица и ИРЛ, као и да се обезбеде услови за квалитето и трајно решавање интеграције избеглица на територији општине Ариље.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглица и ИРЛ израђен је са циљем да допринесе коначном решењу стамбеног питања ове категорије грађана и њихових породица, путем адекватнијег одређивања и обезбеђивања егзистенцијалног минимума, као и да допринесе унапређењу квалитета живота ове категорије грађана којима је из више разлога потребна помоћ у задовољавању основних животних потреба које се на други начин не могу задовољити.

Израдом Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглица и ИРЛ стварају се могућности да се сви проблеми решавају плански у складу са идентификованим потребама корисника на различитим нивоима, на основу доброг познавања и дефинисања приоритетних потреба и постојећих ресурса.

Да би се овај начин рада одржао, разрадио и унапредио, неопходно је развијати капацитете институција и организација које су саставни део система социјалне политике или се баве проблемима од значаја за живот ове категорије становништва. Обзиром на ограничена буџетска средства којима Општина располаже, потребно је јасно и прецизно утврдити приоритете деловања и усмерити активности ка дефинисаним циљним групама и корисницима услуга.

Основ за решавање избегличких питања чини партнерство Локалне самоуправе, Повереништва за избеглице, Црвеног крста Ариље, Центра за социјални рад, свих јавних институција, установа и невладиних организација који су се овом приликом на један квалитетно другачији начин окупили на заједничком задатку.

Због својих универзалних вредности и користи за ову категорију грађана, реализација овог акционог плана треба да буде независна од политичких промена, у локалној власти што омогућује Општини да пронађе праве моделе за решавање бројних проблема избеглица и ИРЛ.

Председник општине Ариље

Зоран Тодоровић

УВОД

Шта је локални акциони план

Влада Републике Србије је усвајањем Националне стратегије за решавање проблема избеглица и интерно расељених лица (Закључак владе 05 број 02-7778/2002-01 од 30. маја 2002 године), потврдила решеност и политичку вољу да заједно са осталим државним органима на целовит и транспарентан начин, свим избеглим и интерно расељеним лицима понуди помоћ и конкретна решења како би могли да самостално донесу одлуку о својој будућности.

Од доношења Националне стратегије из 2002. године, проблеми лица која су морала да напусте своје домове током сукоба на простору бивше Југославије још увек нису решени. Република Србија и даље пружа подршку и помоћ за 86.154 избеглице, од којих су 64.615 из Републике Хрватске а 21.458 из Босне и Херцеговине. УНХЦР је 2008. године Републику Србију уврстио међу пет земаља у свету са дуготрајном избегличком ситуацијом чије решавање захтева заједничку акцију и сарадњу земаља у региону.

Смањење број избеглица углавном је резултат њихове интеграције у Републици Србији. Ради прихвата и збрињавања интерно расељених лица и обезбеђивања адекватних животних услова у складу са постојећим економским могућностима. Република Србија је предузела обимне мере и активности. Ипак већина лица остала је расељена а многимима је и даље потребна подршка. Проблеми у вези са безбедношћу, као и немогућност приступа припадајућим правима, умањују изгледе повратка.

Локални Акциони план за решавање питања избеглица, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији у општини Ариље представља стратешки документ општине којим се утврђују општи циљеви и специфични задаци у овој области. Документ представља продукт тимског рада Општинске радне групе и осталих локалних актера укључених у консултативни процес и доноси се за период од 2012. до 2017. године.

У овом документу под процесом Локалног акционог планирања решавања питања избеглих¹, интерно расељених лица (ИРЛ)² и повратника по основу споразума о реадмисији³ (даље у тексту: повратници), подразумевамо процес доношења одлука о томе које промене значајне за живот избеглих, интерно расељених лица и повратника намеравамо да остваримо усвом локалном окружењу у току предвиђеног временског периода. Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих социјалних актера у локалној заједници и планирању и реализацији Локалног акционог плана. Локални акциони план (у даљем тексту ЛАП) за решавање питања избегличке популације, интерно расељених лица и повратника посматрамо као резултат

---

¹ Према Конвенцији УН о статусу избеглице (1951), **избеглица** је особа која је из основаног страха да ће бити прогоњена због своје расе, националне припадности, припадности одеђеној друштвеној групи или због политичког уверења, напустила своју државу и не може или због поменутог страха не жели да се у њу врати. Појам избеглице је Протоколом из 1967. год. проширен и на особе које су биле изложене ратним страдањима или другим облицима насиља и зато одлучиле или биле принуђене да напусте своју државу. (<http://en.wikipedia.org/wiki/Refugee>)

² **Интерно расељене особе** су оне које су биле присиљене да напусте своје домове, али су остале у границама своје државе. Разлози због којих су били присиљени да напусте своје домове могу бити различити: рат, насиље, угрожавање људских права, политички прогон или природне катастрофе (земљотрес, поплава и сл.). Зато што се налазе у границама своје земље, могућности њихове међународне заштите су ограничене. Иако их, за разлику од избеглица, не штити Специјална конвенција УН, и даље их штите национални закони, међународно хуманитарно право и међународни правни акти у области људских права. (http://www.articleword.org/index.php/Displaced_person).

³ Према Споразуму о реадмисији с ЕУ, **повратник** је лице које не испуњава или више не испуњава важеће услове за улазак, боравак или настањење на територији државе чланице ЕУ, уколико је доказано или ако је могуће на основу поднетих prima facie доказа веродостојно претпоставити да је то лице држављанин Србије.

процеса планирања или планску одлуку којом су дефинисани основни начини остваривања циљева развоја ове области живота локалне заједнице.

У оквиру овог документа, под избеглим и интерно расељеним лицима (ИРЛ) подразумевају се сва лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, због рата на простору бивших југословенских република и бомбардовања Косова и Метохије, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус држављана Републике Србије, али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса. Повратници су сви они грађани Србије који су изгубили или нису имали право боравка у земљама ЕУ.

Локални акциони план за решавање питања избеглица, ИРЛ и повратника доноси се на период од 5 година.

Процес израде првог Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини Ариље заснивао се на интерактивном приступу чије су основне методолошке карактеристике да је:

- Локални – спроведен је у локалној заједници и уважава локалне специфичности;
- Партиципативан – укључио је различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглим и интерно расељеним у локалној заједници;
- Утемељен на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама унапређење положаја избеглих и интерно расељених;
- Прилагођен ситуацији у локалној заједници, актерима и позитивној промени којој се тежи;
- Користи савремене методе планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука;
- Подстиче одговоран однос различитих друштвених актера у локалној заједници.

За потребе процеса, прикупљање и анализу основних податка о положају и потребама избеглих и интерно расељених лица у Општини Ариље коришћени су следећи извори: резултати интервјуа са потенцијалним корисницима/цама и састанака са локалним актерима, статистички подаци, различити извјештаји и документи, подаци Комесаријата за избеглице Републике Србије, Општинског/Градског повереништва за избеглице, Црвеног крста, локалних невладиних организација итд. Процес израде Плана спроведен је у периоду јул-септембар 2012. године. У допуни акционог плана за решавање проблема повратника, коришћени су подаци прикупљени кроз анкету коју је спровео Комесаријат за избеглице, као и подаци ИОМ-а. Допуна ЛПА извршена је током децембра 2012. године. Коначно, у ажурирању овог документа коришћени су и подаци анкете коју је КИРС уз помоћ повереништва спровео током лета и јесени 2012. године.

Савет за миграције

У циљу израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини Ариље формиран је **Савет за миграције** који су чинили представници/це: локалне самоуправе као носиоца процеса и формалног доносиоца овог документа, укључујући и Повереништво за избеглице; институција система које се на локалном нивоу баве питањима избеглих и интерно расељених.

Улога Општинске Савета била је да:

- Обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглим и интерно расељеним;
- Размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- Примењује усвојене методе планирања током процеса планирања;
- Дефинише циљеве, правце развоја и сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима;

- Планира праћење и оцењивање успешности примене локалног акционог плана;
- Ради на писању завршног документа;
- Иницира јавну расправу о нацрту документа и допринесе да финална верзија буде предложена Скупштини Општине на усвајање.

Чланови Општинског Савета за миграције били су:

Ред. бр.	Име и презиме	Функција/занимање
1	Бранко Вукајловић	Заменик председника општине Ариље/Председник Савета
2	Слободанка Жунић	Сарадник у општинској управи Ариље
3	Мица Ћосовић	Црвени крст Ариље
4	Милан Стевановић	Помоћник председника општине Ариље
5	Вукана Савовић	Центар за социјални рад Ариље
6	Зоран Радојевић	Сарадник у општинској управи Ариље
7	Вуле Ђелкапић	Сарадник у општинској управи Ариље
8	Милан Петровић	Сарадник у општинској управи Ариље

САЖЕТАК (РЕЗИМЕ) ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Локални акциони план за решавање питања избеглица, интерно расељена лица и повратника у Ариљу је стратешки документ који се бави дугорочним решавањем питања ове осетљиве друштвене групе. Продукт је тимског рада Општинског Савета за миграције и осталих локалних актера који су били укључени у консултативни процес.

Главни закључци и препоруке Акционог плана односе се на:

- Решавање стамбеног питања избеглица, ИРЛ и повратника.
- Обезбеђивање услова за лакше прибављање документације.
- Омогућавање угроженом делу популације ефикаснијег остваривање права из области социјалне заштите.
- Ставарње услова за запошљавање и samozapoшљавање избеглица, ИРЛ и повратника.

На бази критеријума који су се пре свега базирали на тежини и раширености проблема са којима се суочавају избегла и ИР лица, као и повратници, овај Акциони план је примарно усмерен на:

- избеглице, ИРЛ и повратнике који немају решено стамбено питање;
- избеглице ИРЛ и повратнике који немају одговарајућу стручну спрему за потребе привреде општине Ариље.
- избеглице и ИРЛ који имају тешкоће правне природе (нерешено питање личних докумената).

Општи циљ је побољшан материјални и социјални положај избеглих, интерно расељених лица и повратника путем систематских и одрживих програма за унапређење њихове интеграције у локалну заједницу

Специфични циљеви Локалног акционог плана односе се на:

1: У периоду од 2013. до 2017. године, трајно решити стамбено питање за најмање 10 породице избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова у грађевинском материјалу за довршетак започете градње, или адаптацију неусловних стамбених објеката;

2: У периоду од 2013. до 2017. године, у складу с популационом политиком општине, трајно решити стамбено питање за најмање 24 породице избеглих, интерно расељених лица и повратника откупом домаћинства с окућницом, куповином монтажних кућа или изградњом станова;

3: У периоду од 2013. до 2017. године, економски оснажити најмање 16 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова за доходовне активности.

4: Унапређење положаја избеглица и интерно расељених лица у општини Ариље кроз мере подршке у решавању проблема из социјално правног статуса.

За реализацију утврђених задатака током 2012-2013 године оквирно ће бити потребно 130.000 евра. Средства за имплементацију акционог плана обезбедиће се делом из општинског буџета, а делом из других извора и донаторских средстава.

У оквиру Буџета општине Ариље за 2013 годину, предвиђен је износ од 1.500.000,00 динара

Имплементацију овог Акционог плана пратиће Савет за миграције општине Ариље, а реализацију конкретних активности спроводиће многобројни локални актери, међу којима су Општинска управа, Центар за социјални рад, Црвени крст, образовне институције, Дирекција за изградњу и локалне невладине организације.

ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

Општи подаци о Општини Ариље

Општина Ариље се налази у југозападном делу Србије и административно улази у саставу Златиборског округа. Смештена је између сливова река Моравице, Великог и Малог Рзава, на укупној површини од 349 км². Ово је брдско-планинско подручје, са надморским висинама од 330 до 1382 метра. Ариље, као административни центар општине, смештено је на надморској висини од 342 м, на самом ушћу Рзава у Моравицу. Општина Ариље има добре везе са већим привредним, културним и административним центрима у Србији, нарочито са Ужицем, Чачком и Београдом.

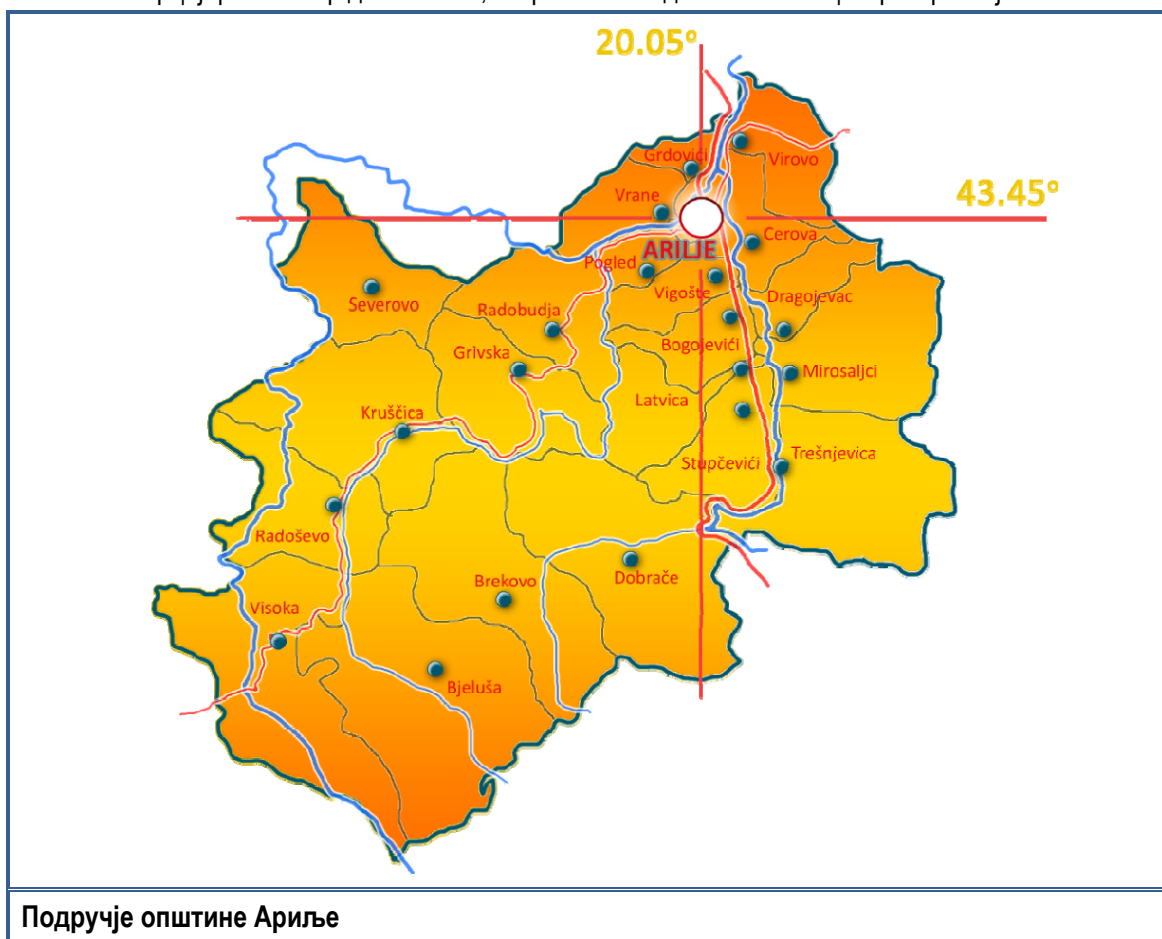
Ариље је место дуге историје. Бројни су докази о трајању живота на овим просторима, још од праисторије, али је највише сачуваних трагова средњовековне српске државе. Некада је долином Моравице водио римски пут према Ивањици. Овде су у 11 веку пронашли уточиште избегли становници из Тесалије, а мошти свог свеца Св. Ахилија, положили у постојећи хришћански храм. Сава Немањић је 1219. године Моравице (садашње Ариље) прогласио за седиште Моравичке епископије. У овом месту је столовао српски православни епископ Евстатије за време краља Драгутина, а за време цара Душана и митрополит Марко. Нову саборну цркву Моравичке епископије подигао је краљ Драгутин Немањић између 1283. и 1296. године. Краљева задужбина добила је име Црква Св. Ахилија по свецу из Ларисе и она више од седам векова представља симбол Ариља. Указом кнеза Милана Обреновића Ариље је 1880. године проглашено за варошицу. У општини Ариље развила се мрежа од 22 насеља у којима према прелиминарним подацима последњег пописа из 2011. године живи 18.725 становника.

Р. бр.	Насељено место	Тип насеља	Број становника			Површина (км ²)	Густина насељености
			1991	2002	2011		
1	Ариље	градско	6074	6744	6762	6.60	1024,55
2	Бјелуша	остало	656	565	439	35.55	12,35
3	Богојевићи	остало	675	629	627	7.66	81,85
4	Бреково	остало	829	671	493	29.14	16,92
5	Поглед	остало	588	627	661	10,70	171,12
6	Вигоште	остало	970	1034	1170		
7	Вирово	остало	615	586	552	10.16	54,33
8	Висока	остало	622	474	354	34.33	10,31
9	Вране	остало	748	775	743	7.71	96,37
10	Грдовићи	остало	445	471	525	3.30	159,09
11	Гривска	остало	454	357	283	16.71	16,94
12	Добраче	остало	1020	821	635	34.01	18,67
13	Драгојевац	остало	356	312	266	6.54	40,67
14	Крушчица	остало	608	474	358	25.15	14,23
15	Латвица	остало	364	323	298	9.70	30,72
16	Миросалџи	остало	896	847	774	20.16	38,39
17	Радобуђа	остало	474	387	306	15.38	19,90
18	Радошево	остало	503	370	282	16.84	16,75
19	Северово	остало	403	294	226	16.08	14,05
20	Ступчевићи	остало	957	952	968	13.19	73,39
21	Трешњевица	остало	1037	920	831	25.33	32,81
22	Церова	остало	1087	1115	1172	7.57	154,82

Са аспекта просторног распореда и економских активности становништва, на територији општине Ариље се јасно издвајају три макрозоне:

1. **Брдско-планинска зона** са селима разбијеног типа у западном делу Општине (Радобуђа, Гривска, Северово, Крушчица, Радошево, Висока, Бјелуша, Бреково и Добраче). Ова зона представља претежно пољопривредно подручје у коме доминира воћарство (малина), производња кромпира и сточарство (говедарство). Ово подручје карактерише депопулација и старење становништва.
2. **Зона у долини реке Моравице** са селима која су линеарно распоређена уз магистрални пут и долину реке Моравице у југоисточном делу општине (Драгојевац, Миросалци, Трешњевица, Ступчевићи, Латвица и Богојевићи). У овој зони се налазе економски снажнија сеоска насеља са већ зачетим функцијама центара и тенденцијом згушњавања. Доминира воћарство (малина, јабука) и значајан број мањих погона за прераду воћа, прераду дрвета, као и из текстилног сектора.
3. **Зона у околини општинског центра** са приградским сеоским насељима (Поглед, Вигоште, Церова, Вране, Грдовићи и Вирово), у којима је претежно развијен секундарни и терцијарни сектор делатности, и Ариљем као доминантним центром развоја.

Према Попису становништва из 2011. године, општина Ариље броји 18.725 становника, од чега 6.762 или преко једне трећине живи у општинском центру. **Број становника** је од Другог светског рата па до данас у благом опадању, са различитом динамиком. У посматраном периоду једино се у општинском центру и приградским насељима број становника повећава, док сеоска насеља у целини бележе пад броја становника. Становништво стагнира у насељима у најближој околини Ариља (Вигоште, Вране, Грдовићи, Церова, Поглед), док сва остала насеља бележе опадајући тренд (Северово, Радобуђа, Гривска, Радошево, Висока, Вирово, Бјелуша, Бреково, Добраче, Богојевићи, Латвица, Миросалци, Ступчевићи, Трешњевица, Драгојевац, Висока).

Упоредни преглед броја становника, подаци из пописа.

	1971	1981	1991	2002	2011
Број становника у општини	19581	20111	20335	19784	18725
Стопа раста броја становника у Општини	/	102.7	101.1	97.3	94.5
Стопе раста броја становника у Округу	/	103.5	100.1	98.2	90.9

Просечна густина насељености за Општину је 2011. године износила 53,6 ст/км². Насеља са највећом концентрацијом становништва (преко 150 ст/км²) су: Ариље, Вигоште-Поглед, Грдовићи и Церова. Насеља са најмањом концентрацијом становништва (испод 25 ст/км²) су: Висока, Бјелуша, Северово, Крушчица, Гривска, Радобуђа, Радошево, Бреково, Добраче.

У погледу карактера насеља општина Ариље има 21 сеоско насеље и једно градско насеље (Ариље). Укупан број сеоског становништва износи 13040, а градског 6744.

Структура становништва према активности и полу 2002.

	Општина	Удео у укупном становништву Општине (%)	Удео у активном становништву општине (%)
Укупно становништво	19784	100	/
Активно становништво	10265	51,9	100
Активно становништво које обавља занимање	укупно	8357	81,41
	мушко	4740	46,17
	женско	3617	35,23
Лица са личним приходом	укупно	3185	31,02
	мушко	1431	13,94
	женско	1754	17,08
Издржавано становништво	укупно	6323	61,59
	мушко	2636	25,67
	женско	3687	35,92
Лица у иностранству до 1 године	укупно	11	0,01
	на раду	9	0,088
	чланови породице	2	0,019

Када се упореде подаци пописа из 2011. године, с цензусом који је спроведен у 2002. години, види се да је током једне деценије у Општини Ариље број становника смањен за преко једне хиљаде, то јест за више од пет одсто.

Подаци о избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима у Општини Ариље

За време сукоба на просторима бивших југословенских република почев од 1991. до 1996. године на територију општине Ариље доселило се 1239 избеглих лица. Већина њих је Ариље користило као транзитно подручје и није се дуже задржавала, већ су након привременог смештаја наставили пут ка другим крајевима у Србији.

Током 1991 године из Хрватске и Словеније у општину Ариље дошло је 61 лице, односно 24 породице. Током 1992 са подручја Босне и Херцеговине доселило се 680 лица, односно 276 породица, а током 1993 године са истог подручја дошло је још 27 породица, односно 44 лица.

Након војне операције Хрватске војске ОЛУЈА 1995 године из Хрватске је дошло 386 лица, односно 85 породица. Од тога 161 лице, односно 61 породица стекли су статус избеглице. Остали су се одселили у друге крајеве Србије.

Након „Дејтонског споразума“ 1996. године из Босне и Херцеговине је у Ариље дошло још 68 лица, односно 23 породице.

Сви они смештени у два регистрована колективна центра у Ариљу, односно Месним заједницама Крушчица и Месној заједници Грдовићи у оквиру предузећа Пионир у току 1995. године. Такође постојала су и три нерегистрована колективна центра у МЗ Поглед, МЗ Вигоште и МЗ Висока у која су избегла лица усељена 1992. године. Касније део тих лица прешао је у колективни центар Забучје код Ужица и колективни центар Варда у Косјерићу. Остатак је отишао у приватни смештај.

Након бомбардовања Савезне Републике Југославије 1999 године, са подручја Косова и Метохије на подручје територије општине Ариље доселило се 59 интерно расељених лица. Сви су смештени у приватни смештај. Највећи део избеглих и интерно расељених лица данас има држављанство Републике Србије.

Избегла и интерно расељена лица у општини Ариље у периоду од 1991-2012 године

Бр.	Избегла лица 1991-1995 год.	Прогнана лица од 1995 год.	Интерно расељена лица од 1999 год.
1.	1078	161	59

Избегла и интерно расељена лица у општини Ариље – стање током 2012. године

Бр.	Избегла лица 2012 год.	Прогнана лица 2012 год.	Интерно расељена лица 2012 год.
1.	8	18	36

Избегла, прогнана и ИРЛ која су узела држављанство Републике Србије и остала да живи на територији општине Ариље, а и даље оставрују избегличка права.

Бр.	Избегла лица	Прогнана лица	Интерно расељена лица
1.	95	53	36

На основу анкете која је спроведена током 2012. године о потребама избеглих и интерно расељених лица у општини Ариље у решавању стамбеног питања, највећи део се определио за помоћ од стране општине у набавци монтажних кућа и плаца, као и за куповину сеоског домаћинства.

ПОТРЕБЕ ИЗБЕГЛИХ ЛИЦА	СТАНОВИ Колективно становање (закуп до 5.000.00 РСД)	СОЦИЈАЛНО СТАНОВАЊЕ У ЗАШТИЋЕНИМ УСЛОВИМА	МОНТАЖНЕ КУЋЕ Индивидуално становање		СЕОСКО ДОМАЋИНСТВО	ГРАЂЕВИНСКИ МАТЕРИЈАЛ (завршетак почетне градње)
			Поседује плац	Општина додељује		
Укупан број породица Решење 1			1	15	5	2
Број чланова породице 1-2				7	1	1
Број чланова породице 3-4			1	8	4	1
Број чланова породице 5 и више						
Укупан број породица Решење 2	13	2		1	2	2

Број чланова породице 1-2	6	1			1	
Број чланова породице 3-4	7	1		1	1	2
Број чланова породице 5 и више						

Породице ових група суочавају се и са низом социјалних проблема:

Посебна социјална угроженост	Број породица
Породице са болесним чланом/члановима	2
Једнородитељске породице са малолетном децом	3
Породице са чланом који је особа са инвалидитетом	3
Породице са дететом са сметњама у развоју	-
Породице са старим чланом – трогенерациске	-
Породице са троје и више деце	-
Домаћинства са чланом које је преживело насиље у породице	-
Породице чији је члан смртно настрадао или нестао у сукобима на просторима бивше СФРЈ	1
Породице са приходима до висине новчане социјалне помоћи	3
Остало	11

Такође избеглице и интерно расељена лица суочавају се и са многобројним правним проблемима. Пре свега непотпуна документација, не могућност за долазак до документације која се налази у земљи порекла, имовинских права, уништеној/усељеној имовини која се налази у земљи порекла, смањеној слободи кретања, (не) могућност повратка у земљу порекла, проблеми који се јављају преузимањем држављанства Србије, при чему се решавањем правног статуса социјални и материјални положај није битно изменио, а траг о претходном избеглиштву као припадности „рањивој категорији“ се губи.

Од потписивања Споразума о реадмисији с ЕУ 2007. године, у Ариље се, према постојећим евиденцијама Канцеларије за реадмисију на београдском аеродрому⁴, вратио један држављанин Србије. Уз то, кроз програме организованог повратка које ИОМ раније спроводио, вратиле су се три особе. Обзиром да не постоје систематски и ажурирани подаци о овој популацији, постоји могућност да је број повратника знатно већи.

Анализа ситуације

Анализа контекста или радног окружења је обухватила четири врсте квалитативних анализа:

1. **Анализу или Преглед документације о ширем радном окружењу,**
2. **Анализу стања (SWOT),**
3. **Анализу заинтересованих страна и**
4. **Анализу проблема.**

Анализа или **Преглед документације** о радном окружењу обухватила је неколико кључних националних стратешких докуманата релевантних за ову област, актуелни законски оквир који регулише питања избеглих лица у Републици Србији, стратешка докуманта Општине Ариље и реализоване и актуелне пројекте и програме намењене избеглим и ИРЛ у општини.

⁴ Подаци Комесаријата за избеглице, Канцеларије за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла“ www.kirs.gov.rs, јул 2012. године

Национални стратешки документи од значаја за питања избеглих, интерно расељених лица и повратника су:

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002, и ревизија март 2011.);
- Национална стратегија за управљање миграцијама (2009.);
- Национална стратегија реинтеграције повратника по споразуму о реадмисији (2009.);
- Стратегија за смањење сиромаштва (2003);
- Национална стратегија одрживог развоја (2008);
- Национална стратегија привредног развоја Републике Србије 2006-2012;
- Национална стратегија запошљавања 2011-2020;
- Стратегија регионалног развоја 2007-2012;
- Стратегија развоја социјалне заштите;
- Национални план акције за децу.

Актуелни законски оквир за питања избеглица је Закон о избеглицама. С обзиром на уочену потребу да тај Закон боље прати актуелне потребе и питања избеглица, сачињен је Предлог Закона о изменама и допунама Закона о избеглицама, који је усвојен у марту 2010. године.

Поред ових докумената који су од значаја за решавање питања избеглих и интерно расељених лица на општинском и регионалном нивоу имамо усвојене стратешке планове:

- Програм развоја општине Ариље,
- Стратегија економског развоја општине Ариље,
- Стратегија за младе,
- Стратегија руралног развоја општине Ариље,
- Просторни план општине Ариље,
- Стратегија социо-економског развоја Златиборске области 2011-2015.

Локална самоуправа, у сарадњи са партнерима, је током свих претходних година активно спроводила, а и данас то чини, низ акција у циљу помоћи избеглим и ИРЛ која се пре свега огледа у пакетима са храном, одећом и обућом, набавком огрева, набавком грађевинског материјала, подстицањем послодаваца са територије општине да запошљавају избегла и ИРЛ итд.

Такође ту је и низ пројеката спроведених у сарадњи са како домаћим тако и страним хуманитарним организацијама и Комесаријатом за избеглице.

- Дански Савет је 1998. године пружио помоћ за 5 породица у виду доходовних активности, односно набавке одређених средстава помоћу којих би могли и самостално привређивати, како у пољопривреди тако и у одређеним привредним делатностима.
- Хуманитарна организација INTERSOS 2000. године обезбедила је помоћ за 4 породице у виду грађевинског материјала.
- 2003. године организација СООП из Ниша помогла је 8 породица у облику доходовних активности.
- 2010. године Комесаријат за избеглице је пружио помоћ за 3 породице у виду новчаних средстава за куповину грађевинског материјала и то две породице су добиле по 374.000 динара, а једна 158.000 динара.
- 2011. године од Данског савета за избеглице обезбеђена је помоћ у грађевинском материјалу за адаптацију објекта за једну породицу.
- 2011. године организација INTERSOS је поново пружила своју помоћ у виду куповине сеоског домаћинства за једну породицу.

Најважнији закључци Анализе документације су следећи:

1. Национална стратегија за решавање проблема избеглих и интерно расељених лица дефинише основне правце деловања у обезбеђивању услова за што бољу локалну интеграцију ове групе људи, а у складу са међународно прихваћеним циљевима.
2. Национална стратегија за управљање миграцијама (2009) дефинише планско и организовано управљање миграцијама праћењем спољних и унутрашњих миграционих кретања, и спровођење активности које ће довести до подстицања регуларних и сузбијања нерегуларних миграција, као и решавање проблема избеглица и интерно расељених лица, ефикасни и ефективни прихват и одржива социо-економска реинтеграција повратника – грађана Републике Србије по основу споразума о реадмисији.
3. Национална стратегија реинтеграције повратника по споразуму о реадмисији (2009) утврђује приоритетне области, као што су: издавање личних докумената, решавање питања смештаја, стварање могућности за запошљавање и остваривање других права, као што су право на здравствену заштиту, образовање, социјалну и породично-правну заштиту, итд. Одсуство координације и размене информација о повратницима представља озбиљну сметњу у регистрацији лица која се враћају по основу реадмисије, утврђивању њихових потреба и пружању адекватне заштите ради њиховог укључивања у нову средину.
4. Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих и интерно расељених лица којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја.
5. Активности у будућем периоду требало би да буду усмерене на спречавања даљег погоршања виталних карактеристика популације, као и на стварање услова за повећање степена запослености.

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника извршена је кроз идентификовање досадашних активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се суочава у свом радном окружењу.

Анализа је урађена коришћењем SWOT технике.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Подршка општинске управе • Искуство у партнерским пројектима • Стручност чланова Савета за миграције у различитим областима од значаја за циљну групу • Повереништво за избеглице, Центар за социјални рад, Месне заједнице • Постојање кућа за продају • Заинтересованост избеглих за откуп кућа • Постојање земљишта за изградњу • Постојање Савета за миграције 	<ul style="list-style-type: none"> • Ограничена средства локалне самоуправе • Недостатак средстава предвиђених за инфраструктурно опремање на локацијама где би се градили објекти намењени овим групама • Општа незапосленост • Недостатак повезаности база различитих институција • Недовољна информисаност шире локалне јавности о питањима избеглих и ИР лица • Нерасполагање сопственом имовином од стране локалне самоуправе

МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Политичка воља • Опредељења средства у буџету Републике • Интезивирање сарадње са Комесаријатом за избеглице и донаторским програмима • Програми националне службе за запошљавање: преквалификација и самозапошљавање 	<ul style="list-style-type: none"> • Општа економска криза • Спора имплементација националних стратегија • Недовољан број пројеката за специфичне групе (стари, инвалиди) • Смањење донаторских фондова намењених избеглим и ИР лицима

Главне снаге локалне заједнице релевантне за питања ове популације су:

- политичка воља и подршка општинске структуре власти,
- стратешки приступ развоју Општине у различитим областима и
- стручност и посвећеност чланова Савета.

У даљем раду требало би **побољшати** следеће капацитете локалне заједнице:

- повезаност између база података различитих институција,
- већу видљивост проблема избегличке и расељеничке популације
- континуирано планирање наменских средстава у буџету локалне самоуправе за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица.

Најзначајније **спољашње могућности**, које из ширег друштвеног окружења делују на питања избеглих, интерно расељених и повратника у локлавној средини су:

- политички консензус на националном нивоу за унапређење положаја избеглих, ИРЛ и повратника,
- приступ ИПА фондовима.

Као важне **препреке** из спољашњег окружења које би требало узети у обзир у процесу даљег планирања, идентификоване су следеће:

- светска економска криза
- смањење донаторских фондова намењених овим питањима и
- непостојање интересорног приступа овим питањима на националном нивоу.

Анализом заинтересованих страна идентификоване су кључне заинтересоване стране за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника у Општини Ариље, које су диференциране на:

- крајње кориснике/це услуга (различите групе избеглих, интерно расељених лица и повратника) и
- кључне партнере локалној самоуправи у развијању и примени мера и програма.

Крајњи корисници/це Локалног акционог плана за решавање питања избеглих, ИРЛ и повратника су:

- Избегла, ИРЛ и повратници у приватном смештају који немају трајно решено стамбено питање
- Избегла, ИРЛ и повратници који живе у сопственим безусловним објектима, а немају средстава за адаптирање објекта чиме би значајно утицали на побољшање квалитета живота
- Избегла, ИРЛ и повратници који немају средстава да заврше започету стамбену изградњу – један број породица је започео изградњу објекта који се данас налазе у некој од фаза изградње.
- Избегла, ИРЛ и повратници који имају проблема за остваривање прихода.

Партнерства

Кључни партнери у локалној самоуправи за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника су:

1. Центар за социјални рад: остваривање права на НСП; туђу негу и помоћ; пружање једнократних новчаних помоћи и сва остала права у складу са Законом о социјалној заштити, сва права се могу остварити кроз рад служби које функционишу при Центру за социјални рад;
2. Дом здравља Ариље са амбулантама (регулисање здравствене заштите – бесплатни прегледи, кућну негу, патронажу);
3. Национална служба за запошљавање (бави се запошљавањем и развојем људских ресурса; организује сајмове запошљавања према исказаним потребама послодаваца; програми додатног образовања и обуке – субвенционирање приправничког рада, финансирање стручног усавршавања, финансирање стицања додатних знања и вештина као што су информатичка обука; финансирање програма samozapošljavanja незапослених лица; финансирање новог запошљавања, запошљавање инвалида, итд);
4. Јавна предузећа у складу са својим развојним капацитетима запошљавају одређени број радника различитих квалификационих структура;
5. Црвени крст Ариље. Поред јавних овлашћења Црвени крст Ариље се бави великим бројем активности усмерених према социјалном збрињавању грађана Ариља.

Закључци и препоруке

Закључци:

- Негативан природни прираштај, миграциони процеси, демографско пражњење целокупног подручја, недовољна старосна структура активног становништва, јасно указују да сви аспекти радне снаге у наредном периоду могу представљати један од проблема и једну од значајних ограничења развоја општине Ариље. У овом контексту треба посматрати и питање радног ангажовања избеглица, ИРЛ и повратника.
- Основни проблем избеглих, расељених и повратника је прибављање личне документације и решавање статуса. Решењем овог проблема стекли би се услови да се реше и други проблеми и да се остваре права из области социјалне заштите, условљеним држављанством РС и пребивалиштем.
- Велики проблем избеглим, расељеним лицима и повратницима је решавање стамбеног питања, јер је до сада решен само мали део стамбеног питања ове популације.
- Здравствена заштита је обезбеђена само делу ових лица, због њиховог нерегулисаног статуса интеграција ових лица у локалну средину је отежана.

Препоруке:

- Обезбедити услове за лакше прибављање документације потребне за подношење захтева за прихват у држављанство РС и личне документације попут формирања посебне канцеларије за правну помоћ при локалној самоуправи.
- Организовати правну помоћ при решавању права на имовину, упис радног стажа и права на пензију остварених у матичним земљама.
- Решавати стамбено питање избеглица, ИРЛ и повратника. За решавање овог питања постоји више начина: откуп или додела плацева, помоћ у грађевинском материјалу, откуп старих сеоских домаћинстава за окућницом чиме би се подмладила и оживела сеоска средина.
- Заједничком акцијом Националне службе за запошљавање, локалне самоуправе и локалних предузетника, ради на пројектима за запошљавање и samozapošljavanje избеглица, ИРЛ и повратника.

- Ускладити ове групе са карактеристикама група корисника које су идентификоване у Националној стратегији за решавање питања избеглих и ИРЛ (егзистенцијално најугроженији, сиромашне радно способне породице, радно способни и предузетнички оријентисани, квалификовани и корисници стипендија и програма преквалификације).

Приоритетне циљне групе

Крајњи корисници локалног акционог плана за решавање питања избеглих, интерно расељених лица и повратника су:

- регистрована избегла лица,
- лица која су имала статус избеглог лица, а сада имају држављанство Републике Србије,
- интерно расељена лица
- повратници.

На бази критеријума који су се пре свега базирали на тежини и раширености проблема са којима се суочавају избегла лица, ИРЛ и повратници, овај Акциони план ће бити примарно усмераван на следеће:

- Избеглице, ИРЛ и повратнике које немају решено стамбено питање,
- Избеглице, ИРЛ и повратнике које немају одговарајућу стручну спрему за потребе привреде општине Ариље,
- Избеглице и ИРЛ који имају тешкоће правне природе (нерешено питање личних докумената).

СТРАТЕШКИ ДЕО

Општи и специфични циљеви

Општи циљ

Побољшан материјални и социјални положај избеглих, интерно расељених лица и повратника путем систематских и одрживих програма за унапређење њихове интеграције у локалну заједницу.

Специфични циљ 1: У периоду од 2013. до 2017. године, трајно решити стамбено питање за најмање 10 породице избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова у грађевинском материјалу за довршетак започете градње, или адаптацију неусловних стамбених објеката;

Специфични циљ 2: У периоду од 2013. до 2017. године, у складу с популационом политиком општине, трајно решити стамбено питање за најмање 24 породице избеглих, интерно расељених лица и повратника откупом домаћинства с окућницом, куповином монтажних кућа или изградњом станова;

Специфични циљ 3: У периоду од 2013. до 2017. године, економски оснажити најмање 16 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова за доходовне активности.

Специфични циљ 4: Унапређење положаја избеглица и интерно расељених лица у општини Ариље кроз мере подршке у решавању проблема из социјално правног статуса.

Активности – задачи за реализацију ЛПА

Специфични циљ 1: У периоду од 2013. до 2017. године, трајно решити стамбено питање за најмање 10 породице избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова у грађевинском материјалу за довршетак започете градње, или адаптацију безусловних стамбених објеката.

Активности	Планирано време реализације активности	Очекивани резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и / или остали локални ресурси	Остали извори		
1.1. Обезбеђивање средстава и потписивање уговора		Уговор потписан	Висина средстава.	-	-	Локална самоуправа	КИРС
1.2. Формирање комисије	15 дана	Формирана Комисија	Одлука о формирању Комисије.	Председник општине	-	Скупштина општине	
1.3. Доношење правилника и израда критеријума за одабир приоритетних породица	7 дана	Донесен правилник, израђени критеријуми	Квалитет правилника и критеријума.	Постојећи Људски ресурси	-	Општинска комисија	КИРС
1.4. Расписивање огласа	4 недеље	Оглас објављен	Садржај и услови конкурса.	Комисија	-	Општинска комисија	
1.5. Избор корисника и израда прелиминарне листе	15 дана	Утврђена и објављена прелиминарна листа	Записници, извештаји.	Комисија	-	Општинска комисија	
1.6. Израда и објављивање коначне листе	8 дана	Утврђена коначна листа.	Записник.	Постојећи Људски ресурси	-	Општинска комисија	КИРС
1.7. Расписивање тендера и одабир најбољег добављача	6 недеља	Тендер расписан и одабран најбољи понуђач	Садржај и услови тендера, садржај понуда.	Људски ресурси	-	Општинска комисија	
1.8. Потписивање уговора са добављачем	8 дана	Потписан уговор	Услови и садржај уговора.	Председник општине	-	Општинска комисија	
1.9. Потписивање уговора са корисницима	8 дана	Потписани уговори	Садржај уговора.	Председник општине	-		
1.10. Испорука грађевинског материјала	30 дана	Подељена помоћ	Садржај и квалитет помоћи.	Буџет општине	Донатори	Повереник, Општинска комисија	КИРС

1.11. Праћење уградње грађевинског материјала	6 месеци	Пропраћена реализација програма и уградње материјала	Квалитет и ниво остварености.	Савет за миграције	-	Повереник, Општинска комисија	КИРС
1.12. Извештај о реализацији програма	6-12 месеци од дана испоруке	Реализација документована	Садржај и критеријуми извештаја.	Савет за миграције	-	Повереник, Општинска комисија	КИРС

Специфични циљ 2: У периоду од 2013. до 2017. године, у складу с популационом политиком општине, трајно решити стамбено питање за најмање 24 породице избеглих, интерно расељених лица и повратника откупом домаћинстава с окућницом, куповином монтажних кућа или изградњом станова.

Активности	планирано време реализације активности	Очекивани резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и / или остали локални ресурси	Остали извори		
2.1. Обезбеђивање средстава и потписивање уговора.		Уговор потписан	Висина средстава	-	-	Локална самоуправа	КИРС
2.2. Формирање комисије.	15 дана	Формирана Комисија	Одлука о формирању Комисије	Председник општине	-	Скупштина општине	
2.3. Доношење правилника и израда критеријума за одабир приоритетних породица.	7 дана	Донесен правилник, израђени критеријуми	Квалитет правилника и критеријума	Постојећи Људски ресурси	-	Општинска комисија	КИРС
2.4. Расписивање огласа.	4 недеље	Оглас објављен	Садржај и услови конкурса	Комисија	-	Општинска комисија	
2.5. Избор корисника и израда прелиминарне листе.	15 дана	Утврђена и објављена прелиминарна листа	Записници, извештаји	Комисија		Општинска комисија	
2.6. Израда и објављивање коначне листе	8 дана	Утврђена коначна листа.	Записник	Постојећи Људски ресурси		Општинска комисија	КИРС
2.7. Куповина сеоских домаћинстава/куповина	стална активност	Тендер расписан и одабран најбољи	Садржај и услови тендера, садржај	Општина Ариље	Донатори	Општинска комисија	

монтажних кућа/изградња станова.		понуђач	понуда				
2.8. Потписивање уговора са корисницима	8 дана	Потписани уговори	Садржај уговора	Председник општине	-		
2.9. Примопредаја стамбеног простора корисницима	30 дана	Подељена помоћ	Садржај и квалитет помоћи	Савет за миграције	-	Повереник, Општинска комисија	КИРС
2.10. Извештај о реализацији програма	6-12 месеци од дана испоруке	Реализација документована	Садржај и критеријуми извештаја	Савет за миграције	-	Повереник, Општинска комисија	КИРС

Специфични циљ 3: У периоду од 2013. до 2017. године, економски оснажити најмање 16 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова за доходне активности.

Активности	планирано време реализације активности	Резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и /или остали локални ресурси	Остали извори		
3.1. Обезбеђење средстава кроз уговор о додели средстава за економско оснаживање једница локалне самоуправе	1 месец	Обезбеђена средства	Износ средстава	-	-	Донатор, локална самоуправа	
3.2. Формирање комисије на нивоу локалне самоуправе	15 дана	Формирана комисија	Одлука о формирању комисије.	Председник општине	-	Скупштина општине	
3.3. Усвајање правилника и огласа.	7 дана	Усвојен текст правилника и огласа.	Садржај и услови правилника	Комисија	-	Комисија за избор корисника	
3.4. Расписивање јавног позива.	1-2 недеље	Јавни позив расписан	Садржај и услови јавног позива	Комисија	-	Комисија за избор корисника	
3.5. Избор корисника и	15-30 дана	Корисници одабрани	Садржај листе и	Комисија	-	Комисија за	

организовање обуке.			структура корисника			избор корисника	
3.6. Набавка опреме, машина и друге робе која је предмет пакета доходних активности	1-3 месеца	Јавна набавка спроведена	Документација потпуна	Општина Ариље	Донатори		
3.7. Избор најповољнијег добављача.	7 дана	Најповољнији добављач одабран	Садржај понуда	Комисија	-		
3.8. Потписивање уговора са корисником програма.	7 дана	Уговори потписани	Услови и садржај уговора	Председник општине	-		
3.9. Потписивање уговора са добављачем.	7 дана	Уговори потписани	Услови и садржај уговора	Председник општине	-		
3.10. Испорука грантова.	30 дана	Грантови испоручени	Садржај и квалитет грантова	Савет за миграције	-		
3.11. Праћење реализације и оцена успешности програма.	24 месеца	Прикупљање и анализа информација о реализацији програма, оцењена успешност.	Број и врста анализир. информација, број и врста извештаја и препорука.	Савет за миграције	-	Локална самоуправа	КИРС

Специфични циљ 4: Унапређење положаја избеглица и интерно расељених лица у општини Ариље кроз мере подршке у решавању проблема из социјално правног статуса.

Активности	Планирано време реализације активности	Резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и /или остали локални ресурси	Остали извори		
4.1 Формирање Канцеларије за пружање бесплатне правне помоћи	4 месеца	Формирана Канцеларија која један дан седмично пружа правну помоћ	Одлука о формирању Канцеларије.	Председник општине		Донатор, локална самоуправа	
4.2. Пружање бесплатне правне помоћи избеглицима и ИРЛ за прибављање	8 месеци	50 избеглих и ИРЛ је користило услуге Канцеларије	Извештаји Канцеларије.	Општина Ариље	Донатори	Скупштина општине	

докумената, питања везана за непокретну имовину, девизне штедње, пензија и сл...							
4.3. Праћење и оцена успешности програма	2 месеца	Реализовано праћење и оцена успешности у текућој години	Извештај о оцени рада канцеларије.	Савет за миграције	-	Комисија за избор корисника	КИРС

ИМПЛЕМЕНТАЦИЛА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Ресурси/буџет

Процењено је да ће за реализацију Локалног плана у 2013 години бити укупно потребно око 130.000,00 ЕУР, док ће се процена за остале године радити накнадно у оквиру припреме Буџета.

Средства за реализацију овог Локалног плана обезбеђиваће се из различитих извора: делом из буџета локалне самоуправе, делом из донаторских буџета, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог Локалног плана, као и из других доступних извора.

Аранжмани за примену

Аранжмани за примену ЛПА у Општини обухватају локалне структуре и различите мере и процедуре које ће осигурати његово успешно спровођење.

У оквиру локалних структура, разликују се:

1. Структуре за управљање процесом примене ЛПА и
2. Структуре које су оперативне и примењују ЛПА

Структуру за управљање процесом примене ЛПА, након његовог усвајања, представљаће Савет за миграције.

Савет за миграције, као управљачка структура има следеће задатке:

- У потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене Локалног плана;
- Именује локалне тимове за управљање пројектима који настану као резултат операционализације Локалног плана;
- Обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми од сваког актера-учесника у процесу унапређења положаја избеглих и ИРЛ у локалној заједници;
- Одржава контакте са свим учесницима у реализацији Локалног плана;
- Управља процесом праћења (мониторинга) и оцењивања успешности (евалуације) Локалног плана;
- Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Оперативну структуру за примену овог Локалног акционог плана чиниће институције, организације и тимови формиран у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу Локалног плана. У складу са Локалним акционим планом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници-партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену Локалног плана има следеће задатке и одговорности:

- Реализација Локалног акционог плана;
- Непосредна комуникација са корисницима/цама услуга које се обезбеђују Локалним планом;
- Редовно достављање извештаја координатору/ки Радне групе о свим активностима на спровођењу Локалног плана;
- Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака Локалног плана;
- Унапређење процеса примене Локалног плана у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу на очекиване резултате примене Локалног плана. План комуникације управљачке и оперативне структуре уредиће време и начине размене информација и предузимања одговарајућих акција.

Детаљне двогодишње планове за наредни период, након 2017. године припремаће Савет за миграције уз активне консултације са оперативним структурама. По потреби, Савет за миграције ће формирати и одговарајуће радне тимове. Двогодишње планове ће усвајати Општинско веће.

ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕНА УСПЕШНОСТИ

Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и евалуације) ЛПА је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛПА ради предлагања евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.

Временски оквир: Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2013-2017. године. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се периодично - једном годишње и подносиће се извештај Општинском већу. Финална евалуација обавиће се на крају 2017 године.

Предмет мониторинга и евалуације: Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности - задатака и специфичних циљева.

Кључни индикатори утицаја за праћење и оцењивање успешности примене Локалног плана ће бити следећи:

- Број нових услуга - локалних мера / програма за избегла, ИРЛ и повратнике;
- Обухват избеглих, ИРЛ и повратника новим услугама и мерама;
- Структура корисника/ца услуга и мера / програма;
- Ниво укључености различитих актера у пружању услуга избеглим, ИРЛ и повратницима у локалној заједници;
- Обим финансијских средстава издвојених за услуге избеглим, ИРЛ и повратницима;
- Структура финансијских средстава издвојених за услуге избеглим, ИРЛ и повратницима (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори...).

Методе и технике мониторинга и евалуације: За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су: евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори, анкете), анкете, извештавање и др.

Савет за миграције ће бити одговоран за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног акционог плана - вршиће мониторинг (М) и евалуацију (Е). Тим за М и Е чине представници/це - стручна лица из локалних институција и организација које се непосредно или посредно баве питањима избеглих, ИРЛ и повратника, као и представници/це корисничких група овог Локалног плана. Радна група ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног плана.

ОПШТИНА АРИЉЕ

Скупштина општине

01 број 020-17/2013, 6. 3. 2013. године

Председник Скупштине општине Ариље

Драгиша Терзић